

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ		
ГОВОР, ИЗРАЖАВАЊЕ, СТВАРАЊЕ		
РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
ПРВИ	5	180
ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<p>✓ Дјетету с лаким оштећењем интелектуалног функционисања омогућити cjеловит развој свих потенцијала до његовог личног максимума уважавајући индивидуалности, способности и склоности у сваком од аспеката развоја (интелектуалном, социјално-емоционалном и физичком развоју, развоју говора, изражавања, стварања и комуникацијских способности), поштујући актуелни ниво који је дијете већ достигло и индивидуални темпо напредовања.</p> <p>✓ Оријентисати се на усавршавање свих домета у зони ближег развоја, кроз непосредно искуство, игру и игролике активности, стваралаштво, учење, активно и интерактивно учешће и подршку, у пријатној социјално-емоционалној атмосфери.</p>		
ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА		
<ul style="list-style-type: none"> - Оспособљавање ученика да разликује глас-слово-ријеч. - Оспособљавање за усмено изражавање краћим потпуним реченицама. - Развијање вјештине слушања и праћења говора. - Развијање способности експресивног и рецептивног говора. - Развијање способности давања одговора ради успостављања комуникације. - Примјењивање основних норми из културе говорне комуникације. - Оспособљавање да доживљава и интерпретира кратке књижевне форме у складу са индивидуалним способностима. - Развијање интересовања и позитивних емоционалних односа према језику и дјелима из књижевности. - Богаћење рјечника. - Развијање графомоторике. - Развијање способности опажања, посматрања и коришћења познатих предмета на нове начине. - Примјењивање линије као једноставног облика. - Развијање слободног и маштовитог односа према бојама и овладавање техничким умијећима покривања површине (бојење). - Развијање основног осјећаја за облик у простору и спретности прстију. - Развијање интересовања и вјештине обликовања једноставнијих предмета употребне вриједности. - Развијање основних културно-хигијенских и радних навика. 		

- Развијање сарадничких односа и тимског рада.
- Његовање уредности, истрајности и рационалног коришћења материјала.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
1.	Култура изражавања	20
2.	Ортоепија	10
3.	Граматика	10
4.	Књижевност	30
5.	Припрема за почетно читање и писање	50
6.	Позориште и филм	10
7.	Цртање	20
8.	Сликање	10
9.	Вајање	10
10.	Примијењена умјетност	10

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: Култура изражавања (20 часова)

Посебан циљ:

Оспособљавање за усмено и писмено изражавање краћим потпуним реченицама.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разговара и говори у складу са језичким развојем изражавајући своје мисли, потребе и осјећаје; - говори уз правилно држање тијела; - одговара на једноставна питања; - поставља питања; - учтиво комуницира; - тражи дозволу за ријеч; - стрпљиво чека на ред; - препознаје говор у коме су исказани пријатељски однос, љубав, поштовање и слично; - обраћа се саговорнику пријатељски, с поштовањем; - активно слуша саговорника гледајући га у очи; - културно се опходи, пристојно и љубазно; - препричава краће прозне текстове уз помоћ питања; - прича причу на основу датог низа слика или слике са цјеловитим 	<ul style="list-style-type: none"> • Вјежбе гестикулације и мимике: <ul style="list-style-type: none"> - рецитатор, водитељ, глумац... • Разговорне игре: <ul style="list-style-type: none"> - телефонски разговори; - игре улога: у музеју, позоришту, пошти, возу, трговини, код љекара, у банци и слично; • Примјерена и непримјерена комуникација у различитим ситуацијама (посјете, дочек гостију, честитање рођендана); • Учтива комуникација (Хвала! Молим! Извини! Изволи!...). • Препричавање: <ul style="list-style-type: none"> - препричавање краћих прозних књижевних текстова. • Причање: <ul style="list-style-type: none"> - слободно причање и маштање; - причање различитих догађаја из непосредног дјечијег окружења; - причање о сличностима између

<p>садржајем уз помоћ питања;</p> <ul style="list-style-type: none"> - комуницира невербалним путем уз помоћ. 	<p>предмета и бића (сто и столица, мачка и пас...);</p> <ul style="list-style-type: none"> - причање доживљаја; - причање по низу слика; - причање на основу једне слике са цјеловитим садржајем • Игре асоцијација
<p>Наставна тема 2: Ортоегија (10 часова)</p>	
<p>Посебни циљ: Примјењивање основних норми из културе говорне комуникације, мирно и јасно разговарање поштујући саговорника.</p>	
<p>ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ</p>	<p>САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ</p>
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правилно дише при говору; - опонаша различите звукове из своје околине; - правилно изговара већину гласова у говору; - прилагођава интонацију и темпо свог говора различитим ситуацијама. 	<ul style="list-style-type: none"> • Вјежбе дисања: <ul style="list-style-type: none"> - дување балона; - дување папирџа; - дување мјехурића од сапуна.. и то према одређеном ритму и упутству. • Опонашање звукова из околине: <ul style="list-style-type: none"> - пљуштање кише; - дување вјетра; - жубор ријеке/потока; - шуштање лишћа; - оглашавање животиња; - звук саобраћајних средстава. • Звуковно-језичке игре за увјежбавање правилног изговора (артикулације) и разликовање гласова: <ul style="list-style-type: none"> - кратак и дуг изговор гласова (стакато-легато); - изговор гласова у различитим комбинацијама сугласника и самогласника (ача, оча, уча, уче, очо, ече, иче...); - изговор гласова у узлазној и силазној тонској линији до могуће висине/дубине; - брзалице, бројалице, разбрајалице; - стиховни текстови (Ц је цеп на џемперу; ц је беџ на реверу...); - дискриминација гласова (коСа-коЗа;

	<p>Цеп-Чеп...);</p> <ul style="list-style-type: none"> - вјежбе модулације: интонација и темпо у говору (имитирање ТВ репортера, спортских коментатора); - брз и гласан говор; - спор и тих говор - рецитовање
--	--

Наставна тема 3: Граматика (10 часова)

Посебни циљ:

Оспособљавање ученика да разликује глас-слово; глас-ријеч; слово-ријеч (писана)

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликује глас, слово, ријеч; - продуженим изговором гласова формира кратке ријечи; - понови први глас у ријечи коју је чуо; - игра се словарицом и различитим облицима слова. 	<ul style="list-style-type: none"> • Глас, слово, ријеч

Наставна тема 4 : Књижевност (30 часова)

Посебни циљеви:

Оспособљавање ученика да доживљава и интерпретира књижевно дјело у складу са индивидуалним способностима.

Развијање интересовања и позитивних емоционалних односа према језику и дјелима из књижевности.

Развијање вјештине слушања и праћења говора.

Богаћење рјечника.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Интересује се за књижевне текстове; - краћи текст који је слушао препричава уз помоћ питања; - уочава књижевне ликове у тексту; - препознаје основне особине књижевних ликова; - препознаје главни догађај; - изражава своје мишљење у складу са могућностима и искуством; - усмено одговара на једноставна питања у вези са прочитаним књижевним дјелом; - уз помоћ питања уочава основне поруке из текста примјенљиве у свакодневним ситуацијама; 	<ul style="list-style-type: none"> • Бајке и басне (Црвенкапа, Пепељуга, Три прасета, Бамби, Снежана и седампатуљака, Славуј и јастреб, Храст и трске...) • Кратке народне приче • Драган Кулићан: <i>Два зечића, два првака</i> • Десанка Максимовић: <i>Првак и Лутке рачунају</i> • Јован Јовановић Змај: <i>Жаба чита новине, Деда и унука, Материна маза, Хвала</i> • Драгомир Ђорђевић: <i>Деда Мраз, Протестна градска песма</i>

<ul style="list-style-type: none"> - меморише и рецитије краће пјесме/дијелове. 	<ul style="list-style-type: none"> • Душан Радовић: <i>Прича о малом прсту, Здравница</i> • Љубивоје Ршумовић: <i>Питала деца, Какав може да буде деда, Има једно место</i> • Драган Лукић: <i>Најмиша песма, Четири девојчице, Јабука</i> • Мошо Одаловић: <i>Ма каква дивота</i> • Владимир Андрић: <i>Хлеб</i> • Бранко Ћопић: <i>Изокренута прича</i> • Станко Ракита: <i>Сунце и прваци</i> • Семјон Коган: <i>Како се ко зове</i> • Григор Витез: <i>Нема за мачке школе</i> • Народне приче: <i>Деда и репа, Лисица и миш</i> • Штампа за дјецу • Игре меморије
--	--

Наставна тема 5: Вјежбе за почетно читање и писање (50 часова)

Посебни циљеви:

- развијање слушања и говора;
- развијање гласовне осјетљивости;
- развијање грубе и fine моторике кроз различите графомоторне вјежбе у циљу што лакшег манипулисања предметима и прибором за рад;
- развијање интересовања за читање и писање;
- социјализација ученика у новој средини.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правилно сједи; - Усмјери пажњу и слуша говор других; - користи спонтани говор; - посматра и описује уз помоћ; - усмјерава покрете руку и шака у одређеним правцима; - манипулише крупним предметима; - манипулише ситним предметима пинцетним хватом кроз различите активности; - правилно држи маказе; - изрезује једноставне облике од папира; - правилно рукује различитим материјалима и прибором за рад; - правилно држи оловку и користи прибор за писање; 	<ul style="list-style-type: none"> • Вјежбе аудитивне перцепције и дискриминације (игре дискриминације звукова, гласова, шумава...) • Вјежбе слушања и говора (учитељице, друга, глумца...) • Вјежбе усменог изражавања (слободно причање, препричавање, причање по низу слика...) • Вјежбе визуелне перцепције • Вјежбе посматрања, запажања и описивања (људи, животиња, предмета..) • Вјежбе крупне моторике (за рамена, руке, шаке) • Вјежбе тактилне перцепције

<ul style="list-style-type: none"> - по потреби користи дебеле оловке, адаптер за оловку и штисаљке за папир приликом употребе прибора за писање и цртање; - боји и црта на великим површинама (папири великих формата, табла); - постепено користи мање површине уз контролу покрета; - оријентише се у дводимензионалном простору; - повлачи различите врсте линија у задатом правцу; - пише елементе у одређеном простору и правцу; - контролише притисак на папиру; - правилно листа свеску, уџбеник, бојанке; - користи свеску, уџбеник, бојанке на правилан начин; - илуструје, моделује и израђује различите облике уз помоћ; - повезује значење ријечи са предметима и појмовима; - разликује глас и слово уз помоћ; - препознаје и именује први глас у ријечима уз помоћ; - учествује у гласовним аналитичко-синтетичким вјежбама уз помоћ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Вјежбе fine моторике (прсти и њихова координација) • Вјежбе окуломоторне координације • Игре ситним предметима (житарице, бобице, пијесак, брашно...) • Низање (макароне, перле, сламке...) • Провлачење (везица, вуне...) • Цјепкање папирића и прављење куглица • Обликовање (тијесто, пластелин...) • Рад маказама (исијецање и сјецкање) • Моделовање и израђивање разних облика • Вјежбе покретима руком без писаљке • Бојење различитих површина • Вјежбе повлачења линија слијева на десно • Вјежбе спајање тачака • Вјежбе повлачење линија по моделу • Вјежбе повезивање линија у одређени лик • Вјежбе допуњавања слиједа • Илустровање различитих облика и кратких текстова и пјесмица • Препознавање и именовање првог гласа у ријечима које су блиске ученику (мама, тата, брат, сестра...разне игре нпр. На слово, на слово) •
--	--

Наставна тема 6: Позориште и филм (10 часова)

Посебни циљ:

Оспособљавање ученика да доживљава сценско дјело и примјењује основне норме понашања које се односе на мјесто извођења драмског дјела.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препричава садржаје гледаних сценских и филмских дјела уз помоћ питања; - културно се понаша у позоришту, биоскопу, на школским свечаностима и другим пригодама; - разликује сценско и филмско дјело; 	<ul style="list-style-type: none"> • Луткарске представе • Гледање позоришне представе • Гледање анимираних, цртаних филмова и одломака играних филмова за дјецу • Одјељењске и школске свечаности

<ul style="list-style-type: none"> - учествује у припреми и реализацији одабране представе у складу са својим могућностима. 	
Наставна тема 7 : Цртање (20 часова)	
Посебни циљеви: <ul style="list-style-type: none"> - примјењивање линије као једноставног облика; - његовање уредности, истрајности и рационалног коришћења материјала; - развијање сарадничких односа и тимског рада. 	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи неколико врста прибора и материјала за рад; - попуњава површине различитим линијама и тачкама; - допуњава цртеж; - црта различитим линијама; - линијама повезује тачке; - црта кредом; - истрајава у раду и примјењује научено; - учествује у прављењу изложбе; - учествује у раду и развија моторику; - правилно користи и чува прибор и материјале за рад; - . 	<ul style="list-style-type: none"> • Ликовни материјали (оловке, оловке у боји, фломастери, креда у боји, угљени штапићи...) • Попуњавање површина различитим линијама и тачкама • Допуњавање цртежа • Цртање линијама (фризура, влати траве, житарице, трска, таласи, вјетар, киша, гране...) • Игре линијама према задатим мотивима (бунар, кругови, таласи, крљушти на риби, пријеп на крову, осмице и сл.) • Цртање тачкицама • Повезивање тачака линијама • Цртање кредом на тамној подлози
Наставна тема 8 : Сликање (10 часова)	
Посебни циљеви: Развијање слободног и маштовитог односа према интензитету боје и овладавање техничким умијећима покривања површине. Његовање уредности, истрајности и рационалног коришћења материјала. Развијање сарадничких односа и тимског рада.	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи неколико врста прибора и материјала за рад; - препознаје и именује основне боје; - експериментира бојама уз помоћ; - слободно се изражава бојом без асоцијација на стварност; - спонтано слика на разне начине; - боји простор без ограничења; - боји унутар облика; - уредно боји мање површине; - израђује различите колаже у складу са својим могућностима; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ликовни материјали (воштане боје, папир, сунђер, четкица, водене боје) • Експериментирање мијешањем боја • Бојење цртежа • Бојење мањих површина различитих облика • Сликање кликерима • Прскање бојама • Дување боја • Сликање прстима • Сликање затворених очију • Колаж (риба, дрво, цвијеће, кућа,

<ul style="list-style-type: none"> - исказује ведро расположење у раду; - слаже и лијепи исте облике на различите начине; - слика на различитим површинама; - истрајава у раду и примјењује научено; - учествује у прављењу изложбе; - правилно користи и чува прибор и материјале за рад. 	<p>небодер, саобраћајно средство, школа, воће, лептир, пчела, гусјеница...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Осликавање лишћем, цвијећем и слично • Осликавање различитих површина (камен, дрво, пластика, стакло...)
--	---

Наставна тема 9 : Вајање (10 часова)

Посебни циљеви:

Развијање основног осјећаја за облик у простору, омогућавање стицања техничких искустава и спретности прстију.

Његовање уредности, истрајности и рационалног коришћења материјала.

Развијање сарадничких односа и тимског рада.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи неколико врста прибора и материјала за рад; - правилно користи и чува прибор и материјале за рад; - прибор и материјале за рад одлаже на одређено мјесто - учествује у раду; - обликује различите материјале и ствара предмете, фигуре и композиције; - од различитих материјала обликује слова, бројеве, животиње, саобраћајна средства, воће, поврће, посуђе и друго; - истрајава у раду и примјењује научено; - учествује у прављењу изложбе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Вајарски материјали (кинетички пијесак, тијесто, глина, глинамол, пластелин и други материјали за обликовање: кутије, вуница, вата, платно...) • Од различитих материјала израђује: животиње, саобраћајна средства, воће, поврће, посуђе, слова, бројеве...

Наставна тема 10: Примијењена умјетност (10 часова)

Посебни циљеви:

Развијање интересовања и вјештине обликовања употребних предмета једноставнијег карактера.

Његовање уредности, истрајности и рационалног коришћења материјала;

Развијање сарадничких односа и тимског рада.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правилно користи и чува прибор и материјале за рад; - препознаје и разликује појмове прибор и материјал; 	<ul style="list-style-type: none"> • Упознавање и експериментисање различитим материјалима (новине, картон, целофан, спужва, платно, пертле, разне хартије,

<ul style="list-style-type: none"> - активно учествује у раду; - отискује шаблонима; - израђује честитку; - преобликује предмете и даје им нову намјену; - истрајава у раду и примјењује научено; - учествује у прављењу изложбе. 	<p>зрневље, тјестенина, кутије, филц, салвете, плодови јесени, блазнице, чачкалице, стари предмети различите намјене...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Игре отискивања • Израда различитих предмета и фигура (бројеви, слова, животиње, рамови за слике, украсне кутије, украси за јелку, сталак за оловке...) • Осмишљавање и израда честитки • Преобликовање флаша, кутија и других материјала за рециклажу
КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА	
<p>Наставни програм за предметно подручје Говор, изражавање, стварање у првом разреду у корелацији је са одређеним темама (исходима и садржајима) предметних подручја: Моја околина и Ритмика, спорт, музика.</p>	
НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА	
<p>Овај наставни програм усклађен је са редовним наставним програмом Говор, изражавање, стварање за први разред. Иако се садржаји (теме и појмови) међусобно прате, присутна је значајна разлика у циљевима и исходима учења. Циљеви и исходи учења су дефинисани у складу са карактеристикама и специфичностима ученика са лаким општењем интелектуалног функционисања. Фонд часова за одређене теме дат је оквирно, и могуће га је мијењати у складу са потребама ученика.</p> <p>Поред разлике у исходима учења (дефинисаним за ученике са лаким општењем интелектуалног функционисања и за ученике типичног развоја), постоје разлике у методама и облицима рада као и у наставним средствима. У раду је потребно полазити од искуства дјетета, што више користити очигледност у настави, а кад је год могуће практиковати учење кроз игру и игролике активности.</p> <p>Исходи наведени у овом програму представљају оквирно и уопштено дата очекивања, а наставник ће у односу на конкретне потребе и могућности ученика вршити њихову операционализацију и конкретизацију.</p> <p>Рад, напредовање и постигнућа ученика потребно је пратити у континуитету.</p>	